

S.D.Ü. İLAHİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI NO : 7
BİLİMSEL TOPLANTILAR NO : 2

İLAHİYAT FAKÜLTESİ

II. KUTLU DOĞUM
SEMPOZYUMU

(T E B L İ Ğ L E R)

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	76495
Tas. No:	29792 KUT.D

20 NİSAN 1999
ISPARTA

TERTİP HEYETİ

- Başkan** : Prof. Dr. İsmail YAKIT (Dekan)
Sekreter : Yrd. Doç. Dr. Kemal SÖZEN
Üyeler : Prof. Dr. Mustafa ÇETİN
Prof. Dr. M. Orhan ÜNER
Doç. Dr. M. Saffet SARIKAYA

ISBN 975-7929-17-4

DİZGİ

Ayşe SERİM

KAPAK

S.D.Ü. Basın ve Halkla İlişkiler

BASKI

Ali ÇOLAK

Yayınlanan Tebliğlerin Sorumluluğu Yazarlarına Aittir.
Yayınlanan tebliğler kaynak gösterilmek şartıyla iktibas ve atıf şeklinde kullanılabilir
©SDÜ İlahiyat Fakültesi Isparta-2000

İSTEME ADRESİ

S.D.Ü. İlahiyat Fakültesi Merkez Kampüsü ISPARTA
Tel : (0.246) 237 10 61 Fax: (0.246) 237 10 58

PEYGAMBERLERDE EĞİTİM

Prof.Dr.Ekrem SARIKÇIOĞLU*

Peygamberlerin hayatları insanlar için, daima hikmetli örneklerle doludur. Allah onları Peygamberlikleri esnasında vahiyle, hikmetle desteklediği gibi, öncesinde de peygamberlik görevini başarıyla yürütebilmeleri için, ihtiyaçları olan yetenek ve bilgilerle destekler. Bilgi ve yeteneğin kazandırılmasına biz bugün eğitim, öğretim diyoruz.

Ancak günümüzde eğitim ve öğretim deyince, gözümüzün önüne genelde çağımızın gelişmiş okulları ve çeşitli öğretim müesseseleri gelir. Sınıflar, sıralar, yazı tahtası, ders kitapları, kütüphaneler, laboratuvarlar vs. Bu okullara gitmeyenlere de okumadı, cahil kaldı vs. denir. Halbuki öğretim ister otomobil tamirciliği, ister sıhhi tesisat çıraklığı vs. gibi hem kafa hem de el becerisi isteyen mesleklerde olsun, ister mimarlık, mühendislik ve matematik öğretmenliği gibi daha çok zihinsel çalışma isteyen meslekler de olsun, hepsinde bir eğitim ve öğretim vardır. Sınıf yerinde tamirhane, atölye, öğretmen yerinde “Usta” vardır. Kara tahta yerine otomobilin kendisi vardır. Otomobil bakımının nasıl yapılacağı, parçalarının yıpranma durumları, sökülmeleri-takılmaları, kontrolleri iş başında tecrübeyle, gözle, elle, sesle öğrenilir. Anlaşılamayan her konuda da ustaya sorulur, çırağın bir gözü işte, öbür gözü ustada olur. Aslında tamirhane de, diğer iş yerleri de kendine özgü öğretim ve eğitim yuvalarıdır. İş yerine gelen müşterilere nasıl davranılacağı, müşterilerle ve çeşitli iş sahipleriyle nasıl iş konuşmalarının yapılacağı, iş yerinin bakımı, temizliği, tezgahçılık sorunları, her şey orada tecrübeyle öğrenilir.

Aramızdaki sohbetler esnasında, örgün veya teşkilatlı öğretim dediğimiz resmi okullara devam etmeyen bayanlar da evde oturuyor, okumadı vs. deriz. Halbuki onlarda hayat için ihtiyaçları olan bilgileri

---

* S.D.Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

evde, annesinden, büyüklerinden alır. Temizlik, mutfak işleri, dikiş-nakiş işleri vs. gibi ev işlerini, ev ekonomisini büyüklerinden ve çevresinden öğrenir. Onun ustası ve öğretmeni, annesi veya diğer büyükleridir. Hayvancılıkla veya ziraatla meşgul bir aile ise, çocukları hayvancılık ve ziraat mesleklerini çalışarak, tecrübeyle öğreniyorlardır. Kısaca gözünü, kulağını açıp, değerlendirmesini bilene her yer birer öğrenim ve eğitim yuvasıdır. Biz buna günümüzde yaygın öğretim de diyoruz. Çocuklar kendi aralarında çelik-çomak oynarken dahi, sosyal ilişkiler, arkadaşlıklar, konuşma adabı, karşılıklı sevgi saygı, zorba çocuklardan korunma vs. gibi hayat tecrübeleri öğrenirler. Aslında hayatın her alanı öğrenimin bir safhasıdır.

Normal insanlar gibi, Peygamberlerin hayatlarında da, peygamberlik görevi ve makamı kendilerine emanet edilinceye kadar, çocukluk ve gençlik yıllarında kendilerine göre bir eğitim ve öğretimin devreleri vardır. Tabii bu eğitim ve öğretim yüzyıllardan beri gelişen günümüz okulları şeklinde olması düşünülemez. Belki bazılarımızın hatırına, hemen şu soru gelebilir! *“İyi ama peygamberlik okul içi-okul dışı eğitimle öğrenilen bir meslek değildir ki, isteyen gidip öğrensin!, Peygamberliğin bir okulu olmaz. Allah insanlardan kimi peygamberlik görevine lâyık görürse, o kişiyi seçip, yüce görevi ona vermez mi? Ona ihtiyacı olan bilgileri kendisi vahiyle, melekleriyle öğretmez mi?Evet. Verir, öğretir!”* Ancak insanlar bir binayı yapmadan önce, nasıl ki binanın dayanıklı olması, rüzgara, yağmura, zelzeleye karşı güçlü olması için, yapacağı binayı taşıyabilmesi için temel hazırlıyorsa, Cenab-ı Allah da, Peygamberlerini vereceği görevi ezilmeden yapabilmesi için, bir temel hazırlıktan geçirir. Tarihe baktığımızda, Allah’ın görev verdiği zatların hayatlarını incelediğimiz zaman, henüz kendilerinin görev bilincinde olmadıkları, henüz görev kendilerine verilmediği zamanların da dahi, nasıl eğitilip-öğretildiklerini, göreve hazırlatıldıklarını görmek mümkündür.

Hız. Muhammed’e (a.s.) bakalım:

Peygamberimizin soyu Mekke’de Kureyş Kabilesinden Haşimi oğullarından idi. Hız. İsmail’e, Hız. İbrahim’e dayanıyordu. Yani yetenekli, seçkin bir aileden, soylu bir genetik yapıdan geliyordu. Diyeceksiniz ki, burada soy-sop karıştırarak ırkçılık mı yapıyorsunuz? Hayır! Güzel ve lezzetli meyvelerin bir soyu ve cinsi olduğu gibi,

sütünden, gücünden, kürkünden, etinden faydalandığımız özel hayvanların aradığımız özelliğe göre, soyları ve cinsleri olduğu gibi, bilimsel gözle baktığımızda peygamberlerin de üstün bir soylarının, cinslerinin, genetik yapılarının olduğu görülür. Bu zatlarda doğal bir yetenek vardır! Sağlıklı, yakışıklı, zeki ve hassas insanların geldiği bir soya mensupturlar! Peygamberimizin Dedesi Abdülmuttalip Kureyş'in ileri gelenlerinden sayılan-sevilen bir zat. Annesi Emine de aynı şekilde Medine'nin ileri gelen ailelerinden bir hanımdı.

Takdiri İlâhi! Peygamberimizin babası Abdullah, henüz Muhammed anne karnında iken vefat eder. İsmine dikkat ederseniz, çocuğunun doğumundan önce ölen kişinin adı "Abdullah=Allah'ın Kulu" anlamındadır. Çevrenin putperest olmasına rağmen, put ismi değil de Yaratanın ismidir! Çocuğunun ismi de "Muhammed", yani Allah'a şükreden, Allah'a teşekkür eden anlamındadır! Henüz ortada ne peygamberlik, ne İslam şuuru varken, babanın adı Abdullah, oğlunun adı Muhammed oluyor! Annenin ismi de "Amine", yani *inanana, kendisine güvenilen* anlamına geliyor.

Bebek doğuyor. Öksüz ve fakir olmalarına rağmen, çocuğu hem Mekke'nin aşırı kavurucu sıcağından korumak, hem de kavminin dili Arapça'yı ve telaffuzunu en iyi şekilde öğrenebilmesi için, çölde yaşayan, bedevi bir hanıma süt anne olarak veriliyor. 4-5 yaşlarına kadar çölde doğal hayatı yaşıyor. Arapça'yı en saf şekliyle, en güzel telaffuzuyla öğreniyor. Çünkü istikbalde Allah'ın ona vereceği vazifede onun hem sıhate, hem belagata, yani güzel konuşmaya ihtiyacı olacaktır!

6 yaşlarında annesi Amine ile birlikte Medine'ye dayılarını ziyarete gidiyor, dönüş yolunda hayatının en acı olayını yaşıyor: Yolda hastalanan annesi vefat ediyor. Zaten babasını hiç görmek nasip olmamıştı, şimdi de annesini kaybediyor. Hayatın tüm acımasızlığı küçücük yavrunun omuzlarına çöküyor. Muhtemelen bu kimsesiz çocuğu kervancılar Mekke'ye dedesine getirmiş olmalı. Her ne kadar dedesi Abdülmuttalip ona sahip çıkıyor, yanına alıyorsa da, babasızlık ve annesizliğin ruhsal baskılarını, sıkıntılarını yaşadığı şüphesiz. Toplumdaki ezilmişliğin, çaresizliğin tüm acılarını, sıkıntılarını yaşıyor. Çobanlık ediyor! Küçücük halinde çalışıp kazanmayı, sıkıntılara sabretmeyi, katlanmayı, kendi ayakları üstünde

durmayı öğreniyor, tecrübe ediyor. Annesine, babasına naz edip, kendisine emanet edilen hayvanları bırakıp kaçma şansı da yok! Çünkü acılara katlanmasını, sıkıntılara sabretmesini öğrenmesi, alışması lazım! Çünkü istikbalde verilecek zor görevde de kaçıp kurtulma, görevden istifa etme şansı olmayacak! Göreve seçilecek kişinin tüm güçlülere göğüs germesi, sabırla problemini çözmeyi öğrenmesi, alışması gerekiyor. Antramansız uzun mesafe koşusuna katılıp da şampiyon olanı gördünüz mü?

12 yaşlarında dedesi ile birlikte ticari bir kervanla, tüccarlar gurubu içinde, günümüzün deyimi ile zenginler kulübü içinde, o günün şartlarında Şam'a, yani Bizans İmparatorluğu Güney Eyaletinin başkentine gidiyor. Bizans o çağlarda dünyanın en muhteşem imparatorluklarından biri: Başka dilde, başka dinde insanlar topluluğu. Dilleri Süryanca ve Yunanca, dinleri Hıristiyanlık, idareleri krallık, Hicaz'dan Mekke'den farklı bir dünya. Onları görüyor. Kavmin ileri gelenlerinden olan dedesinin yanında büyüklerle oturup-kalkmasını, konuşmasını, ticaret ve sosyal ilişkileri vs. yi yaşayarak öğreniyor. Büyüklerin yanında anneli-babalı zengin çocukları gibi şımarıklık yapma şansı da yok! Çocuk halinde her an sorumluluğunun bilincinde, pür dikkat! Çocuğun yetenekleri, dikkati, olgunluğu, ağır başlılığı hiç bir gözden kaçmıyor. Çevredekilerin dikkatini çekiyor. Nitekim bir Hıristiyan rahibin de dikkatini çekmiştir. Onun istikbalde büyük bir adam olacağını dedesine söylemiştir. Dedesi de onun yetenek ve üstün meziyetlerini hissediyor ve onu diğer torunlarından daha çok seviyor. Katıldığı toplantılara beraberinde hep onu götürüyor. Sohbetlerinde o da yanında bulunuyor. Çocukça hareketlerle dedesini mahcup etmiyor. Üstün yeteneğiyle, hayatın tüm safhalarını, alanlarını tecrübe ediyor. O zamanlar mülkiye mektebi, siyasal bilimler, idari bilimler fakülteleri yoktu ama, O siyaset ilmini, sosyal ve idari ilimleri yaşayarak, tecrübe ederek öğreniyordu.

Daha sonra, belirli bir yaşa gelince, Arap Yarım Adası çevresindeki çeşitli ticaret merkezlerine giden kervanlara kendi başına katılmaya başladı. Çevre ülkeleri gezme, görme, tanıma fırsatı buldu. Değişik din, ırk, kültürlerle tanıştı. İş ilişkileri kurdu. Çağın ticaret, siyaset ve iş yönetimini yaşayarak öğrendi.

Gösterdiği üstün yetenek ve dürüstlük, ona zengin bir hanımdan evlenme teklifi getirdi. Hz. Hatice ile evlendi. Hz. Hatice ile Peygamberimiz arasındaki yaş farkı da bazılarının dediği gibi fazla olmamalıdır. Çünkü 5-6 tane çocuk doğuruyor. 45 yaşından sonra bir kadının o kadar çok çocuk doğurması bana pek akılcı gelmiyor. Peygamberimize Halkı “*Muhammed ül-Emin*” unvanını verdi. Yani “*kendisine güvenilen, başkalarını aldatmayan, yalan söylemeyen, doğruluktan ve adaletten ayrılmayan*” kişi olarak halkının güvenini kazandı. Nitekim Kabe’nin tamiri esnasında “Hacar ul-Asvad” denen Kabe’deki “Kara taşı” yerine koyma şerefine kimin olacağı, konusu kabileler arasında anlaşmazlığa sebep olmuşken, Mekke’nin yaşlı-başlı idarecileri, ileri gelenleri dururken, problemin çözümü için henüz delikanlı çağındaki Muhammed’e baş vuruldu. Onun hakemliğine baş vurulması, onun yetenek ve olgunluğunun dikkat çekici bir göstergesidir. O Hacar ul-Asvad’ taşı bir örtünün üzerine koyuyor, tüm kabilelerden birer temsilcinin örtünün birer ucundan tutarak birlikte kaldırmalarını söylüyor. Öyle yapıyorlar. Hepsi de taşı kaldırma şerefini paylaşıyor. Sonunda yükseltelen örtünün üzerindeki taşı kendisi alıp Kabe’ye yerleştiriyor. Kimsenin de buna itirazı olmuyor. O yaşta Mekke’nin tüm ileri gelenlerinin bir adım önüne geçiveriyor. Bu olaylar olurken henüz kendisine Peygamberlik görevi de verilmiş değil! Vahiy alıyor, melekler tarafından bilgilendiriliyor da değil! Henüz delikanlı! fakat çok zeki, dürüst ve ince düşünceli.

Hatice Validemiz ve çocuklarıyla mutlu bir hayat sürerken, 35 yaşlarından sonra derin düşüncelere dalmaya başlıyor, yakındaki bir mağaraya giderek zaman zaman günlerce tefekkür içinde kalıyor. Hayatı, varlığı, ölümü ve sonrasını, kâinatın yaratıcısını ve bilmediğimiz daha pek çok şeyi düşünüyor olmalı. O zamanlara kadar edindiği bilgi, görgü ve tecrübelerinin muhasebesini yapıyordu. Susuzluktan kavru lan toprağın suyu aradığı gibi, O da hayatın sırlarını arıyordu. Diğer bir ifade ile ona görev verecek olan Allah, görevi vermeden önce, görev öncesi düşünme eğitimini tamamlattırıyordu. Nihayet 40 yaşlarına gelince ona zor görevi verdi. Kader çizgisi onu göreve yaklaştırırken onun bu görevden haberi yoktu. Kısaca toplumun, insanlığın her türlü sıkıntılarını, sabretmeyi yaşayarak öğrendi.

Dikkat ederseniz, hayatı aşağılıklarla geçmiş, fahişelik, kumarcılık, büyücülük, sahtekarlık üzerine kurulmuş bir kişiye peygamberlik gelmiyor. Görev verilmiyor. Şüphesiz Allah isterse kötü hayat süren kişilere de görev verebilir. Onları da ıslah edip, göreve hazırlayabilir. Gücü de her şeye yeter. Fakat Allah öyle yapmıyor. Görev vereceği kişiyi toplumunun en sevilen, sayılan kişisi olarak daha önceden de eğitiyor, öğretiyor, terbiye ediyor. Olgunlaştırıyor. Müstakbel göreve hazırlıyor. Ne Hz. Muhammed ne de diğer Peygamberlerin hiç biri, akşamdan sabaha lider olarak çıkıvermiş kişiler değildir. Görüldüğü gibi Allahın kanunları tabiatı nasıl ağır ağır işliyorsa, sebep sonuç ilişkileri içinde düzenli çalışıyorsa, dinde de ilahi kanunlar öyle çalışıyor. Peygamberler de tabii bir seyir içinde, Allah tarafından liderlik ve uzmanlık şartlarına göre yetiştiriliyor ve göreve hazırlanıyor. En azından vahyi ve görevi anlayabilecek, taşıyabilecek hale getiriliyor. Neticede savaşlarda başarılı bir komutan, güncel işlerde adil bir başkan ve adalet dağıtıcısı, ahlak örneği oluyor. Her asırda, yüzyıllardan beri milyarların gönlüne taht kuran dünya ve ahiret kılavuzu oluyor.

Diğer peygamberlerde de durum benzeridir! Örneğin Hz. İbrahim Tevrat'ın rivayetine göre Hz. Nuh'un torunu idi. Nemrut'un kahinleri doğacak bir erkek çocuğun hükümdarı zor durumda bırakacağı haberini vermişlerdi. Bunun üzerine, yeni doğan erkek çocukların öldürülme emri verilmiş, Babası Azer de hamile karısını baba evine, şehir dışına göndererek İbrahim'in güvenli doğumunu sağlamıştı. 15 yaşına kadar dedesi Nuh'un yanında kaldı ve onun eğitim ve terbiyesinde yetişti. Hz. Nuh öldüğünde İbrahim 15 yaşında ve büyük dedesinin yanında idi. Yani Hz. İbrahim bir peygamber soyundan geldiği gibi, büyük bir peygamberin eğitiminde de büyütülüyor. Öldürülme korkusuyla putperest şehrin ve babasının zararlı etkisinden korusun da oluyor. Şehre geldiğinde putlara tapmanın mantıksızlığını gördüğü, fark ettiği gibi, kavminin inançlarını komik bir şekilde ortaya koyabilecek kadar da kurnaz ve cesaretli. Rivayetlere göre ateşe atıldığında yaklaşık elli yaşlarındadır. Kendisine verilen görevi rahatça taşıyabilecek olgunluktur.

Batıya göçtükten sonra da, oğlu İsmail 18-20 yaşlarına kadar yanında yetişmiş, tebliğ yükünü taşıyabilecek bir olgunluğa geldikten

sonra, vahdaniyeti tebliğ için çok uzaklara Mekke'ye götürmüştür. Kabe'nin yapımında babasına yardımcı olmuştur. Yani Hz. İsmail'i peygamberlik öncesi eğiten ve öğreten babası Hz. İbrahim'dir. Görev yükünü kaldırabilecek çağa gelince, Allah ona Peygamberlik görevini vermiştir. Aynı husus daha sonra Hz. İshak için de geçerlidir. İshak Hz. İbrahim 100 yaşlarında iken doğmuş ve ölümüne kadar da, yani 76 yıl boyunca babasının yanında kalmıştı. Peygamberlik bir nevi babadan oğula devredilmişti. Allah isteseydi İsmail'e değil de, her hangi bir yerli Araba da Peygamberliği verebilirdi. Yine İbrahim oğlu İshak yerine bölgede yaşayan putperest kabilelerden her hangi bir kişiye de görev verebilirdi. Fakat vermemiştir.

Yine Mısır'ı irşat için Yakub'un eğitiminden, asil bir soydan gelen Yusuf (a.s.) yerine her hangi bir Mısırlıyı da Peygamberlik için görevlendirebilirdi. Hz. Yusuf'u da zindanlarda sıkıntıda bırakmazdı.

Hz. Musa'nın durumu da ibret almaya değer. Hz. Musa da, Hz. İbrahim'in soyundandır. Firavunun o yıl doğacak erkek çocuklarını öldürtme emri vermesi üzerine önce annesine çocuğu belli bir süre koruma duygusu veriyor. Daha sonra da çocuğu bir sepette suya batmayacak şekilde nehre bıraktırıyor. Firavun ailesi çocuğu buluyor, bir Yahudi çocuğu olduğunu bildiği halde, çocuğun sevimliliği karşısında onu öldürmeye kıyamıyor ve evlat ediniyorlar. Başka çocukları öldürtmelerine rağmen onu koruyorlar. Süt anne buluyoruz diye, çocuğu kendi annesine teslim ediyorlar. O çağlarda Mısır dünyanın en büyük iki imparatorluğundan biri ve çocuk da hükümdarın evlatlığı oluyor. Artık Musa bir prens olarak, istikbalde devletin üst kademelerinde görev yapacak şekilde, idareci ve komutan olacak şekilde yetiştiriliyor. Gerçek ailesinin yanında büyüye idi, belki cahil bir kerpiç ustası veya bir çiftlikte çalışan ırgat olacaktı. İlahi hikmet onu Firavunun sarayına gönderdi ki, orada okuma-yazma, tarih coğrafya ve istikbalde ihtiyacı olacak, bilinen diğer ilimleri öğrensin! Firavunun sarayında özel eğitim gördü. Henüz 16-17 yaşlarında iken, Mısır'ın güney eyaletlerinde ortaya çıkan bir ayaklanmayı bastırmak için gönderilen birliklere komuta etti. Eğer bir Mısırlıya tokat vurup, adam öldürme suçundan kaçmasaydı, Mısırda kalsaydı, Mısır Ordusu baş komutanlığına kadar gelme şansı vardı. Ancak Allah onun kaderini başka çizdiği için, gelişmeler farklı oldu. Firavunun planı

değil de Cenabı Allah'ın planı yürürlüğe girdi. İsrail Oğullarının başkomutanı oldu

Bildiğiniz gibi, çarşıda gezerken bir Yerli Mısırlı ile Yahudi'nin kavga ettiklerini gördü, milli hisleri harekete geçti, Mısırlıyı haksız bularak bir tokat vurdu ve onları ayırmak istedi. Ancak attığı tokat Mısırlının ölümüne sebep oldu. Savaş oyunlarında yetenekli bir savaşçı olarak iyi yetiştirilmiş olmalı ki, attığı bir tokat ölümcül darbe olabildi. Ancak bu olaydan sonra içine bir korku düşerek, cezalandırılma endişesine kapıldı ve bu korkuyla ülkesini terk etti, kaçtı. Sina Yarımadasında Medyen bölgesine doğru yürüdü. Medyen suyuna varınca hayvanlarını sulamak için çaresiz bekleyen iki kıza yardım etmesi sayesinde Tek Allah'a inanan rahip Yesro ile tanıştı ve onun kızlarından biriyle evlendi. Tevrat'ta Rahip Yesro olarak geçen bu zatın, Hz. Şuayip olabileceği düşüncesi müfessirlerimizin genel kanaatıdır. Bu olaylar sonucu Hz. Musa çöllerde ve dağlarda çoban olarak yaşamaya başladı. Saraylarda büyümüş, yaşamaya alışmış, ordu komutanlığı için yetiştirilmişken, şimdi zorunlu olarak çölde yaşamayı ve hayvancılıkla geçinmeyi öğrenmeğe başladı. Çaresizdi. Sıkıntılara boyun eğmek zorunda idi. Bu vesile ile Rahip Yesro'dan veya diğer adıyla Hz. Şuayip'ten Allah'ın varlığını ve birliğini öğrendi. O da Hz. İbrahim soyundan idi. Halbuki İsrail Oğulları Mısırdaki putperestliğe, çok tanrıcılığa meyletmişlerdi. Hak dinden uzaklaşmışlardı. Daha önce kendisi de Firavunun sarayında putperestlik şartları içinde büyümüşü. Şimdi ise eski atalarının dinini ve çöl hayatını öğreniyordu. Kısaca Hz. Musa, kendisine peygamberlik görevi verilinceye kadar, en üst düzeyde çağının ilimlerini, en üst düzeyde komutanlık, liderlik görevini, çöl hayatını ve hayvancılığı, vahdaniyeti öğrenmişti. Artık başarılı bir peygamberlik ve istikbaldeki hayatı için hazır duruma gelmişti, olgunlaşmıştı. Nihayet kendisine vahiy geldi, Peygamberlikle görevlendirildi. Mısır'a korkmadan giderek, Firavunu ve kavmini Vahdaniyete davet etmesi, kavmini kölelikten ve yanlış inançtan kurtarması emredildi.

Hz. Musa, çekinerek de olsa, Firavunun huzuruna çıkmasını, onunla tartışmasını bildi. Birbirlerini önceden tanıdıkları için, Firavun da onu hemen yakalatıp, idam ettirmeyi, ateşe attırmayı denemedi.

“Sen bizim sarayımızda yetiştin, sonra da suç işleyip kaçtın, çöllerde sihirbazlık mı öğrendin” vs. gibi alaylı sözler etti. Onunla bilgi ve akıl yarışına girdi. İnanç yarışına girdi. Çünkü yeni Firavun, Musa ile sarayda birlikte büyüyen üvey kardeşi Minfitan idi. Çocukluk arkadaşı idi. Şüphesiz Allah onu mucizeleriyle destekledi ama, o da Firavunla ve sihirbazlarla rahatça konuşup, tartışabiliyordu. Onları tatmin edecek kadar bilgi ve ikna gücüne sahipti. Nitekim Firavunun adamları ve Firavunun karısı Firavunu bırakıp, Musa’ya inandılar. Hz. Musa halkını Mısır’dan çıkarıp Sina çöllerinde 40 yılı aşkın bir süre yüzbinlerce kişiyle dolaşırken, onları idare etmesini, onlara otoritesini kabul ettirmeyi bildi. Allah’ın izniyle Hayatta kalmalarını sağladı. Daha önce kendisinin çöl tecrübesi ve eğitimi olmasaydı bu mümkün olur mu idi?

Ayrıca Kur’an Hz. Musa’ya tarih bilgisi verildiğini söylüyor. Allah tarih bilgisini daha önce başka bir peygambere vermiyor da, tarih eğitimi almış birisine veriyor. Tesadüfi olabilir mi? Tevrat’ın Tekvin Kitabı bir nevi başlangıçtan Musa’ya kadar gelen olayların kısa tarihidir. Demek ki Allah Hz. Musa’nın onu anlayacak kapasitede ve çevresindeki insanların ihtiyacı olduğunu bildiği için daha önce diğer peygamberlere vermediği bilgileri ona vermiştir. Çünkü bu konularda daha önce Firavunun sarayında öğrenim görmüştü. Kafasında pek çok sorunun olduğu şüphesizdi. Verilen bilgileri kavrayacak kapasitede idi.

Yine ilk defa “On Emir” olarak bilinen temel kanunları yine ona verildi. Daha sonra da ayrıntıları açıklandı. Çünkü onda toplum düzenindeki adalet ve hukuk konularında temel bilgiler vardı. Onları kavrayacak, anlayacak güçte idi. Benzeri bilgiler evrenselleşmiş haliyle 2000 sene sonra Kur’an’la Muhammed (a.s.) verilmiştir. Hz. Davud ve Süleyman devlet başkanı olmalarına rağmen onlara hukuk sistemi gelmemiş, önceki kanunların içeriğini zenginleştirmeye, güçlendirmeye çalışmışlardır.

Kısaca Allah dahi görev vereceği kişileri, istikbaldeki görevlerine en uygun bir tarzda yetiştiriyor, eğitiyor. Ondan sonra görev veriyor.

Hz. Muhammed'in gönderildiği bölge de önemlidir. Hicaz da küçük bir şehir devleti içinde göndermeyip, çağın büyük devletlerinden birinde, Bizans'da, Roma'da, Fars imparatorluğu içinde gönderseydi, hükümdarların organize güçleriyle hemen tutuklanıp, hapse atılıverirdi. Hizmetin güçlüklerine rağmen, Hicazdaki kadar da hareket fırsatı bulamazdı. Nitekim daha önce Allah'ın peygamberleri olmalarına rağmen, Hz. İbrahim ateşe atılmış, Zekeriya ve Yahya idam edilmişlerdir. Hz. İsa da idam edilmek istendiyse de, Allah onu acı çektirmeden dünyadan almıştır. Peygamberimiz Hz. Muhammed de yıllarca korumalarla birlikte gezdi, ne zaman ki kendisinin Allah tarafından özel olarak korunacağına dair ayet geldi, ondan sonra tedbiri bırakarak, korumalarına artık kendilerine ihtiyaç olmadığını, Allah'ın kendisini koruyacağına dair müjdesi geldiğini beyan ederek onlara teşekkür etti. Çünkü Peygamberleri Allah insanlara örnek olmaları için gönderir, bu sebeple de diğer insanlar gibi normal hayat yaşarlar. Normal insanların tabi oldukları kanunlara, tabi olurlar. Melek şeklinde gönderilselerdi, insanlara örnek olamazlardı.

Gelelim kıssadan hisseye:

Muhterem Müslümanlar, ben burada kendi nefsim için iki ana ders görüyorum. Birincisi: *Eğer Allah görev vereceği Peygamberlerini dahi, istikbalde yapacakları vazifenin çeşidine ve ağırlığına göre, belirli bir eğitimle hazırlıyorsa, bizim de çocuklarımızı, gençlerimizi, yaşlılarımızı hem dünyaya hem ahirete göre eğiterek, öğreterek hazırlamamız gerekmektedir.*

İkincisi: *Nasıl ki dünyevi işlerimizde her işin ehlini, ustasını arıyoruz. Dinle ilgili işlerimizde de kaliteli din eğitimi almış, yetenekli uzmanlara baş vurmamız, onların yardımını istememiz gereklidir.*

Nasıl ki, uzun yıllar ayakkabı giyen, ayakkabı kullanan kimse, ayakkabı ustası, kunduracı demek değildir. Uzun yıllar çeşitli hastalıklara maruz kalıp, kendisini tedavi ettirmeye çalışan hasta da, hekim demek değildir. O çeşitli ilaçları kullandı, hastalıkların ızdırabını çekti, artık iyi doktor oldu diyebilir miyiz? Aynı şekilde bu salih adam 40 yıldır namaz kılıp, oruç tutuyor, öyleyse büyük din bilgini olmuştur deyip ona müftülük, vaazlık görevi verebilir miyiz. Onu din bilgini sayabilir miyiz? Bir işle amel etmek başka, o işin

ilmini ve eğitimini görmek başkadır. Nitekim ben de elli küsur senedir yemek yiyorum, fakat iyi bir aşçı ve gıda bilimcisi, gıda mühendisi olamadım. Elli küsur senedir ayakkabı giyerim, kunduracı olmadığım gibi, tamircisi dahi olamadım.

Kişinin amatörce bazı kitapları okuması, dini bilgisini artırmaya çalışması çok faydalı, şüphesiz o kişinin dini bilgisini artırır, ama onu din bilgini yapmaz. Allah Peygamberlerinin bilgisini vahiyle artırır, hata yaparlarsa onları uyarır. Ama Allah'ın diğer insanlara tavsiyesi, düşünceleri ve peygamberlerine gönderdiği vahiyden yararlanmaları şeklindedir. Peygamberlik kapısı kapanmıştır. Allah kimseye havadan ekmek göndermediği gibi, kimseye de vahiy göndermez. Bize de vahiy gelmiyor, biz de dinimizle ilgili bilgileri Kur'an'ı ve diğer ilimleri tahsil ederek öğreniyoruz. Peygamberimizin ve diğer peygamberlerin sözlerini, bizden önceki din bilginlerinin yazdıklarını, düşündüklerini, anladıklarını anlamaya çalışıyoruz ve bu suretle devamlı okuyarak ve araştırarak ilmimizi artırmaya, Allah'ın emirlerini daha iyi anlamaya çalışıyoruz.

Diyeceksiniz ki, bazıları kendilerine ilham geldiğini, rüyada veya rabita kurarak peygamberleri gördüklerini, emirler aldıklarını, gizli ilimlere vakıf olduklarını, mürşitlikle görevlendirildiklerini söylüyorlar, onlara ne diyeceksiniz? Söyledikleri kendilerinden başkası için geçerli olmaz, kendilerini bağlar, başka insanlara teşmil etmeye hakları yoktur. Dini hakikatların ölçüsü Kur'an'dır. Söylenenleri Kur'an mihengine, ölçüsüne vurmak gerekir, onun açık, berrak ifadesine uyuyorsa, doğrudur değilse kabul edilemez. Nitekim ilim adamı da Kur'an'a ve sünnete yeni bir yorum getiriyorsa, onu yine bilimsel yöntemlerle ispat etmesi gerekir. Her hangi bir delil göstermeden ben öyle anlıyorum demesi geçerli sayılmaz.

Kısaca, Cenab-ı Allah dahi görev vereceği kişide yetenek, ahlak, belirli bir eğitim arıyor da biz niçin aramayalım?